

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

RAPORT

**privind acțiunile realizate în sectorul de asistență socială pentru
implementarea Legii 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea
violenței în familie, anul 2023**

Chișinău, 2024

I GENERALITĂȚI

În conformitate cu angajamentele asumate, prezentul raport evidențiază progresele și acțiunile întreprinse în sectorul de asistență socială în anul 2023 pentru implementarea Legii nr. 45/2007, dedicată prevenirii și combaterii VF (VF). Această lege reprezintă piatra de temelie a eforturilor naționale de a oferi protecție și sprijin victimelor VF, recunoscând necesitatea unei intervenții integrate și multisectoriale pentru a aborda această problemă complex și profundă.

În sectorul asistenței sociale, anul 2023 a fost marcat de inițiative și proiecte care au vizat îmbunătățirea serviciilor oferite victimelor VF. A fost accentuată importanța unui răspuns coordonat și personalizat, care să țină cont de diversitatea nevoilor victimelor. Progresele înregistrate reflectă angajamentul și eforturile susținute ale profesioniștilor din asistența socială, colaborarea eficientă cu instituții din domeniul justiției, sănătății, educației și al forțelor de ordine, pentru a asigura un mediu sigur și de sprijin pentru victime.

Cu toate acestea, în pofida progreselor, ne confruntăm încă cu provocări semnificative. Acestea includ limitările resurselor, necesitatea de formare continuă a profesioniștilor și nevoia de a îmbunătăți cunoașterea și conștientizarea publică cu privire la VF. Raportul subliniază aceste obstacole, dar și direcții prioritare pentru a le depăși, în scopul de a consolida rețeaua de asistență pentru subiecții VF și de a preveni acest fenomen.

Privind spre viitor, este imperativ să continuăm să dezvoltăm și să implementăm politici bazate pe dovezi, să consolidăm colaborarea intersectorială și să îmbunătățim calitatea și accesibilitatea serviciilor pentru victimele VF. Acest raport nu numai că documentează realizările și provocările anului 2023, dar servește și ca un reper pentru planificarea strategică și acțiunile viitoare în domeniul asistenței sociale, subliniind angajamentul nostru neclintit față de eradicarea VF.

La baza elaborării raportului au fost utilizate informații oferite de agențiile teritoriale de asistență socială(ATAS), prestatorii publici și privați de servicii sociale, precum și de organizațiile necomerciale și partenerii de dezvoltare.

Structural, raportul corespunde la 3 piloni pe care se bazează Convenția de la Istanbul: Prevenire, Protecție și Politici Coordonate.

II PREVENIRE

Prevenirea VF în sectorul de asistență socială implică strategii și intervenții coordonate care vizează protejarea victimelor și prevenirea comportamentelor abuzive.

Profesioniștii din domeniul de asistență socială și asistenții sociali comunitari trebuie să primească formare specifică pentru a recunoaște semnele de VF și pentru a înțelege dinamica fenomenului și ciclului violenței. Instruirea continuă în abordarea sensibilă a genului și a traumei sunt cruciale pentru a răspunde eficient nevoilor victimelor. La fel de important rămâne a fi activitatea în parteneriat cu alte sectoare, cum ar fi sănătatea, educația, justiția și organizațiile necomerciale, pentru a oferi un răspuns cuprinzător și integrat, iar în acest context, echipele multidisciplinare teritoriale au impact la coordonarea asistenței și la asigurarea unui sprijin continuu pentru victime.

Un alt element esențial sconstituie programele de abilitare și susținere a victimelor și a copiilor afectați de VF, care sunt vitale pentru a ajuta la reabilitarea și la dezvoltarea independenței personale.

Deopotrivă de important este și lucrul cu agresorii prin programe specializate de reabilitare și intervenție pentru a aborda comportamentele abuzive și a preveni recidiva.

Campaniile de sensibilizare și educație publică fără doar și poate contribuie la schimbarea atitudinilor și normelor sociale care perpetuează VF.

La nivel național sun egida Ministerului Muncii și Protecției Sociale (MMPS), cu suportul autorităților și instituțiilor publice, organizațiilor necomerciale și internaționale, precum și alți parteneri au fost desfășurate multiple **activități de sensibilizare** în vederea conștientizării și sensibilizării populație privind prevenirea și combaterea VF.

În scopul familiarizării și sensibilizării publicului cu fenomenul violenței asupra femeilor și evidențierea efectelor grave asupra femeii și familiei, în general, în perioada Noiembrie 2022 - Martie 2023 de către Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA), Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru refugiați (UNHCR), Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitate de Gen și Abilitarea Economică a Femeilor (UN Women) și Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite (UNICEF) în parteneriat cu MMPS a fost organizată Campania „Rupe tăcerea. Suntem alături”. Aceasta a avut ca scop promovarea coeziuni sociale și creșterea gradului de informare privind formele de VF și serviciile disponibile pentru victimele violenței. Campania s-a desfășurat în raioanele Cahul, Edineț, Comrat și municipiile Chișinău și Bălți și a cuprins o serie de evenimente de informare comunitară, activități bazate pe dialog pro-activ privind problema violenței în bază de gen, ateliere de creație și alte activități pentru copii și părinți.

Anual în luna ultima miercuri ai lunii aprilie, Centrul Internațional „La Strada” desfășoară *Campania #DenimDayMoldova* în vederea creșterii gradului de conștientizare asupra infracțiunilor cu caracter sexual. În anul 2023, Campania și-a propus să crească înțelegerea societății cu privire la toleranța zero față de violența sexuală prin promovarea relațiilor bazate pe consimțământ în orice cuplu.

Ministerul, coordonează de asemenea Ziua Internațională a Familiei marcată în fiecare an la 15 mai care urmărește creșterea gradului de conștientizare a importanței familiei în cadrul societății și de a promova valorile majore ale familiei: dragoste, egalitate, respect, împărțirea responsabilităților

casnice, combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor, copiilor, persoanelor în etate, etc. În anul 2023 la nivel internațional sloganul pentru celebrarea Zilei Familiei a fost „Familiiile și schimbările demografice”. Guvernul, administrația publică locală, organizațiile societății civile, instituțiile de învățământ organizează celebrarea Zilei Familiei pentru a propaga o mai bună înțelegere a funcțiilor, problemelor, punctelor forte și nevoilor familiilor.

Activitățile de informare sunt realizate și cu suportul partenerilor de dezvoltare. În acest sens, UNFPA a realizat inițiative cu companiile de afaceri privind facilitarea implicării bărbaților în creșterea/educarea copiilor și accesarea concediului de paternitate și Programul *”Părinte de băiat”* adresat părinților și prestatorilor de servicii din domeniul educațional privind combaterea stereotipurilor de gen privind partajarea treburilor casnice și implicarea bărbaților în creșterea și educarea copiilor (Cluburile Taților). La fel, în Chișinău, Strășeni și Fălești în parteneriat cu administrația publică locală ne nivelul I și II, Centre de Tineret au organizat 3 evenimente de Ziua Familiei, după cum urmează:

Tematica evenimentului	Scopul	Total participanți/ persoane	Participanți bărbați
„Dialog între generații pentru familii puternice”	Dialogul și solidaritatea dintre generații, promovarea îmbătrânirii active și sănătoase, poveștile de succes ale persoanelor în vârstă, abilitarea digitală a persoanelor în vârstă prin implicarea tinerilor	110	30
Combaterea stereotipurilor de gen	Combaterea stereotipurilor de gen cu referire la partajarea treburilor casnice și implicarea egală în creșterea și educarea copiilor	40 membri ai Cluburilor Taților	21
Quiz cu tematica egalității de gen, Strășeni		28	28

În ajunul zilei mondiale a solidarității cu victimele violenței sexuale – *Denim Day*, UNFPA Moldova în parteneriat cu Guvernul și Parlamentul Republicii Moldova, Centrul Internațional „La Strada” și Centrul de Drept al Femeilor (CDF), a lansat campania de sensibilizare și mobilizare socială împotriva violenței sexuale *„Prinde aripi. Set Free”*. Campania are drept scop promovarea toleranței zero față de violența sexuală, acordarea unui răspuns holistic bazat pe nevoile victimelor violenței sexuală, precum și mobilizarea actorilor implicați în prevenirea și combaterea violenței sexuale.

În Republica Moldova, dar și la nivel mondial anual în data de 25 noiembrie demarează Campania Internațională „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen”. Această campanie a fost inițiată în 1991, cu perioada de desfășurare 25 noiembrie - 10 decembrie. Campania cuprinde Ziua Internațională pentru Eliminarea Violenței împotriva Femeilor, Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități și Ziua Internațională a Drepturilor Omului, marcând astfel angajamentul ferm față

de eradicarea violenței de gen. În anul 2023, campania a avut slogan: "UNȚI-VĂ! Să investim în prevenirea violenței împotriva femeilor și fetelor".

MMPS a participat la evenimentul de debut al Campaniei organizat pe 24 noiembrie: expoziția imersivă de artă digitală „*Răsărind din umbră: Soarele nu pălește niciodată*” în cadrul căreia au fost ilustrate istoriile a patru femei din Moldova și Ucraina, din diferite medii și vârste, afectate de diverse tipuri de violență, pentru a spori gradul de conștientizare a gravității acestui fenomen și a necesității de a întreprinde acțiuni imediate pentru prevenirea și eradicarea lui.

Universitatea de Stat din Moldova în parteneriat cu MMPS, Organizația Internațională a Migrației (OIM), Inspectoratul General al Poliției (IGP), Platforma pentru Egalitate de Gen, Gender-Centru, Hope'87 cu suportul financiar al Biroului pentru Populație, Refugiați și Migrație al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii (SUA) a desfășurat Conferința științifico-practică „Strategii de prevenire a violenței în bază de gen în contextul multiplelor crize” (28 noiembrie) și dezbateră publică cu tinerii/studenții din cadrul Universității cu tematica „Prevenirea violenței în bază de gen prin investiții în educație și conștientizare (29 noiembrie).

În cadrul evenimentelor, studenții/studentele - viitorii psihologi, asistenți sociali, juriști au fost familiarizați cu baza teoretică în domeniul prevenirii și combaterii violenței față de femei și a VF, precum și acordarea asistenței și protecției victimelor VF.

De asemenea, în cadrul Campaniei, ministerul a oferit interviuri, a participat la emisiuni TV, mese rotunde, precum și la alte evenimente, organizate cu tematica prevenirii și combaterii violenței în bază de gen și VF.

Cu suportul Agențiilor ONU au fost realizate 2 spoturi video în scopul conștientizării riscurilor și încurajării victimelor violenței împotriva femeilor și VF să raporteze cazurile de violență și să solicite ajutorul de la autoritățile competente și serviciile specializate. Spoturile pot fi accesate la link-urile <https://s9.ro/1zv3> și <https://shorturl.at/fCNTY>.

În perioada noiembrie 2023-martie 2024, cu suportul UNFPA a fost lansată Campania online „Bodyright”. Bodyright este prima marcă de „copyright”, care cere protecție împotriva violenței digitale. Scopul campaniei este de a determina companiile IT și factorii de decizie să ia în calcul încălcarea drepturilor omului și protejarea autonomiei corporale online la fel de serios, precum se ia în calcul încălcarea drepturilor de autor. *Elementul central al campaniei Bodyright este simbolul ‘b’ – un drept de autor inedit pentru corpul uman. Ambasadoarea campaniei, interpreta Dara, a lansat o piesă dedicată acestui subiect „Neiubire Virtuală”.*

Pe parcursul anului 2023, UN Women cu sprijinul financiar al Suediei a realizat 2 video-uri cu scopul de a încuraja femeile din comunitatea romă să fie promotoare a schimbării și un video privind încurajarea participării femeilor din comunitatea romă în cadrul alegerilor locale generale. Consiliul Europei în parteneriat cu Coaliția Națională „Viață fără Violență” au desfășurat 2 ateliere de sensibilizare pentru:

- asistenți sociali, studenți ai Facultății de Asistență Socială, educatori, bibliotecari, polițiști de frontieră, specialiști din cadrul Inspectoratului Național de Probatiune și Administrația Națională a

Penitenciarelor, psihologi, manageri, activiști, psihologi, avocați, activiști ai ONG-urilor privind înțelegerea violenței psihologice, a relațiilor funcționale, a violenței sexuale și a consimțământului; - grupuri de profesioniști din mass-media, profesioniști din domeniul educației și funcționari de probațiune/penitenciare orientate pentru îmbunătățirea cunoștințelor despre Convenția de la Istanbul, a cadrului juridic național și a celor mai bune practici din Republica Moldova în ceea ce privește violența și violența împotriva femeilor. În cadrul atelierelor au fost antrenați 136 femei și 19 bărbați.

Contextual, Campania internațională „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen” și Ziua internațională a Familiei a fost susținută de structurile teritoriale de asistență socială (STAS) și prestatorii de servicii specializate prin desfășurarea activităților, cum ar fi: instruiți, ore informative, flashmob-uri, distribuirea pliantelor, broșurilor cu tematica combaterii violenței la nivel teritorial. În cadrul activităților au fost implicați peste 2100 de persoane, dintre care 1206 femei și 929 bărbați.

Conform datelor prezentate de către STAS și prestatorii de servicii specializate, întru creșterea gradului de conștientizare asupra formelor de manifestare a violenței ca o încălcare a drepturilor omului, au fost realizate peste 120 de activități de sensibilizare privind prevenirea și combaterea VF cu tematici diverse, cum ar fi: ”Ai dreptul să trăiești în siguranță”; ”Nu tolera să fii o victimă a violenței”; „Cum să previi violența în familie”; „Stop violența” „ Alege și TU să trăiești VIAȚA fără violență în familie”, etc. Evenimentele au implicat în jur de 10 mii participanți.

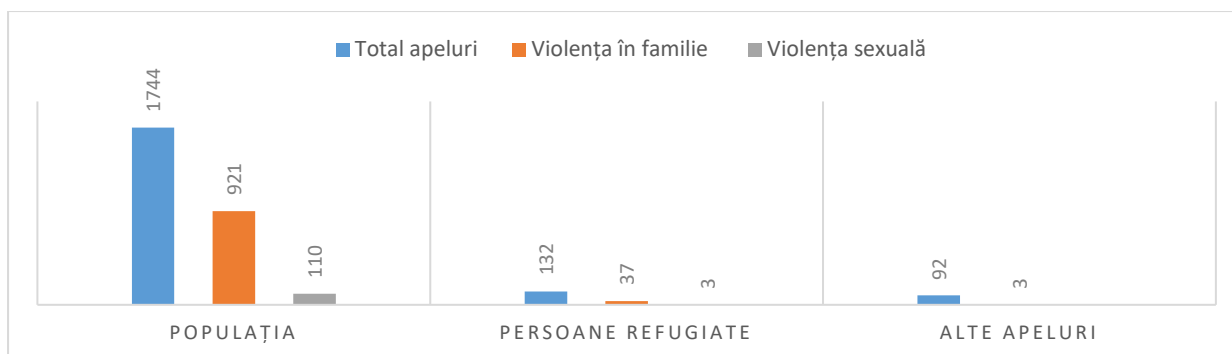
În calitate de mijloace de informare pe segmentul de prevenire și combatere a VF, este de menționat pagina www.antiviolența.gov.md, prin intermediul căreia este oferit accesul la informații privind mecanismul de soluționare a cazurilor de violență în familie, la infrastructura de servicii sociale pentru victimele violenței, victimele VF și agresori, precum și la resursele utile în domeniu.

- pagina oficială a MMPS <https://social.gov.md/> și pagina pe rețeaua de socializare Facebook a MMPS <https://www.facebook.com/social.gov.md> oferă cetățenilor posibilitatea să acceseze informație privind elaborarea și dezvoltarea politicilor în domeniul prevenirii și combaterii VF, spoturi video și link-uri utile în domeniu vizat.

- pagina www.dopomoga.gov.md exclusiv pentru refugiați ce constituie cea mai importantă sursă de informare și suport pentru cetățenii ucraineni, care oferă informații despre adăpost, hrană, servicii medicale, transport, consultanță juridică, ajutor financiar, activități pentru integrarea copiilor, încadrare în câmpul muncii în scopul prevenirii exploatarei și traficului de ființe umane, și violenței în bază de gen, alte situații de risc.

Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru victimele VF și a violenței împotriva femeilor (0 8008 8008) – reprezintă un instrument important în realizarea activităților de prevenire a violenței în bază de gen și a VF. Serviciul este achiziționat de către MMPS de la Centrul Internațional „La Strada”, activează nonstop, gratuit și oferă consiliere psiho-emoțională, în contextul asigurării protecției victimelor VF și a violenței împotriva femeilor.

Pe parcursul anului 2023, prin intermediul Telefonului de încredere pentru femei și fete au fost recepționate și înregistrate apeluri telefonice, dintre care :

Mecanisme intersectoriale

În vederea asigurării prevenirii și combaterii VF și coordonarea activităților autorităților abilitate în acest sens, membrii Consiliului coordonator interministerial creat prin Hotărârea Guvernului nr. 72/2012. Pe parcursul anului de raportare Consiliul s-a întrunit în cadrul a trei ședințe (10 februarie, 21 aprilie, 28 septembrie). Subiectele discutate în cadrul ședințelor:

- Prezentarea Conceptului Programului național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și VF pentru anii 2023-2027 și a Teorii Schimbării pe domeniul respectiv;
- Prezentarea Notei cu privire la compatibilitatea legislației naționale la Recomandarea Grevio nr.1 privind dimensiunea digitală a violenței împotriva femeilor și fetelor;
- Prezentarea Raportului anual de activitate a Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor;
- Prezentarea Conceptului privind crearea Agenției Naționale de Prevenire și Combatere a Violenței Împotriva Femeilor și VF (ANPCV); Delimitarea funcțiilor și atribuțiilor de bază ale Agenției;
- Realizarea activităților din planul de acțiuni pe anul 2023 a Programului Național în Domeniul Prevenirii și Combaterii Violenței Față de Femei și VF (Programul Național Antiviolență).

MMPS în temeiul Dispoziție Guvernului nr.150-d/2023 coordonează 4 comisii specializate a Consiliului Național pentru Drepturile Omului (CNDO), ce reprezintă mecanismul instituțional pentru coordonarea și monitorizarea nivelului de implementare a recomandărilor Convenției de la Istanbul, ale Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW), ale Convenției pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, ale Convenției ONU cu privire la drepturile copilului ale Cartei Sociale Europene și ale Pactului internațional privind drepturile economice, sociale și culturale.

Toate aceste patru comisii specializate au drept scop de a asigura monitorizarea implementării Convențiilor sus citate.

În vederea realizării scopului, Comisiile au următoarele obiective:

- 1) planificarea și monitorizarea activităților și a măsurilor necesare pentru implementarea tratatelor

internaționale în domeniul drepturilor omului la care Republica Moldova este parte și a recomandărilor recepționate;

2) acordarea suportului CNDO în monitorizarea implementării și evaluării documentelor de politici în domeniile conexe implementării Convențiilor menționate supra;

3) identificarea pârghiilor administrative efective privind coordonarea implementării în domeniu, pentru asigurarea realizării efective a acțiunilor pertinente și pentru garantarea imperativității deciziilor adoptate;

4) asigurarea funcționalității platformelor de discuții cu reprezentanți ai mediului academic, ai instituțiilor/organizațiilor pentru drepturile omului, ai societății civile, ai sindicatelor și patronatelor pe marginea provocărilor întâmpinate din partea autorităților în procesul de implementare a tratatelor și a recomandărilor internaționale.

La finele anului 2023, membrii Comisiei specializate a Consiliului național pentru drepturile omului, responsabile de monitorizarea implementării CEDAW la prima ședință de lucru. În cadrul evenimentului a fost consultat cel de-al VII-lea Raport periodic privind implementarea CEDAW, în corespundere cu metodologia transmisă de către Comitetul ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor.

Consolidarea mecanismului instituțional în domeniu a fost realizată, inclusiv prin operarea modificărilor la Legea nr. 137/2016 privind reabilitarea victimelor infracțiunilor.

Întru coordonarea eficientă a politicilor în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor, protecției și respectării drepturilor și intereselor legitime ale victimelor infracțiunilor a fost creat Consiliul coordonator în cadrul Mecanismului național de referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor (MNRV) - Ordinul MMPS nr. 146/2023.

Consiliul coordonator este format din reprezentanți ai autorităților administrației publice centrale de specialitate și structurilor organizaționale din sfera lor de competență, instituțiilor publice precum și organizațiilor societății civile și ai mediului academic care au competențe și/sau sunt active în domeniul acordării protecției, asistenței și suportului victimelor infracțiunilor.

Funcțiile Consiliului coordonator includ schimbul de informații și opinii între membri, identificarea și analiza dificultăților și realizărilor, desfășurarea de discuții și consultări reciproce, elaborarea de propuneri pentru depășirea problemelor, precum și căutarea consensului asupra următoarelor aspecte: elaborarea și implementarea cadrului normativ în domeniul realizării drepturilor victimelor infracțiunilor; monitorizarea implementării Programului de creare și dezvoltare a MNRV și a Planului de acțiuni pentru anii 2022-2024 privind implementarea acestuia, precum și a altor acte normative care reglementează relațiile în domeniul acordării protecției, asistenței și suportului victimelor infracțiunilor; realizarea unei evaluări independente a implementării Programului de creare și dezvoltare a MNRV.

Membrii Consiliului coordonator din cadrul MNRV, la finele anului 2023, s-au întâlnit la prima ședință în cadrul căreia a fost prezentat Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului

coordonator în cadrul MNRV, prezentarea realizărilor dar și provocările întru implementarea MNRV pe perioada anului 2023 și identificarea priorităților pentru anul 2024.

Activitățile de consolidare a capacităților specialiștilor sunt o prioritate pentru MMPS prin organizarea și funcționarea procesului de dezvoltare a competențelor profesionale a specialiștilor din domeniul asistenței sociale, inclusiv a specialiștilor din domeniul de prevenire și combatere a VF și de reabilitarea a victimelor infracțiunilor.

Funcția de coordonare și favorizare a procesul de consolidare a capacităților profesionale ale personalului din sistemul de asistență socială, până în anul curent, a fost exercitată de către Agenția Națională Asistență Socială (ANAS).

În contextul reformelor din sistemul de asistență socială și reorganizării ANAS (la moment Agenția pentru gestionarea serviciilor cu specializare înaltă), începând cu ianuarie 2024, funcția de organizare a sistemului de dezvoltare profesională a personalului din domeniul asistenței sociale și de conferire a gradelor de calificare profesională personalului angajat în domeniul, o deține ministerul.

Formarea inițială și continuă a personalului va sta în centrul politicilor de dezvoltare a resurselor umane din sistem prin asigurarea accesului la programe acreditate de MMPS. În acest sens, se va colabora cu instituțiile de învățământ și organizațiile societății civile prestatoare de servicii de instruire în scopul definitivării și aprobării metodologiei de organizare a procesului de formare profesională inițială și continuă.

Sistemul de instruire include inserția profesională, formarea profesională continuă și atestarea personalului din domeniul asistenței sociale. Formarea profesională continuă se va desfășura prin programe, activități și alte forme de formare profesională continuă.

Pe parcursul perioadei de referință, autoritățile și instituțiile publice, administrația publică locală, societatea civilă și organizațiile internaționale au depus eforturi în vederea consolidării capacităților resurselor umane încadrate în serviciile de asistență socială cu genericul prevenirii și combaterii VF, violenței față de copii. În acest sens, au fost organizate 12 sesiuni de instruire, cu implicarea a peste 6560 specialiști, conform tabelului de mai jos:

Organizatorul	Nr.	Tematica	Nr. participanți/categorii de specialiști
ANAS	1.	Curs online „Gestionarea cazurilor de violență în familie” https://elearn.anas.md/	180 specialiști din cadrul a 8 STAS-uri

UNFPA	2.	„Consolidarea cunoștințelor și competențelor reprezentanților agențiilor teritoriale de asistență socială privind Managementul de caz în serviciile de asistență și protecție a persoanelor afectate de violență în bază de gen” - (formarea de formatori)	<i>5 specialiști din cadrul ANAS și reprezentanți ai instituțiilor publice specializate;</i>
ANAS	3.	„Consolidarea cunoștințelor și competențelor reprezentanților agențiilor teritoriale de asistență socială privind Managementul de caz în serviciile de asistență și protecție a persoanelor afectate de violență în bază de gen”	2135 angajați ai instituțiilor publice cu specializare înaltă gestionate de către ANAS
MMPS cu suportul Copil, Comunitate, familie (CCF) Moldova	4.	Programul de instruire în domeniul prevenirii și combaterii violenței față de copii.	220 participanți, asistenți sociali / pedagogi.
MMPS cu suportul Consiliul Europei	5.	Protecția copiilor împotriva violenței și prevenirea acesteia, inclusiv în mediul online în Republica Moldova.	240 participanți, asistenți sociali.
MMPS cu suportul UNICEF	6.	Mecanismul de cooperare intersectorială privind identificarea, evaluarea, asistența și monitorizarea cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic asupra copiilor, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 270/2014 <i>cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului</i>	3359 participanți, specialiști în domeniul protecției copilului / asistență sociale / specialiști din domeniul sănătății / ordine publică / educație.
În contextul pilotării Serviciului integrat regional pentru victimele violenței sexuale raionul Ungheni (Hotărârea de Guvern nr. 508/2023)			
	7.	Instruire de formare inițială (40 de ore)	personalul din cadrul Serviciului integrat regional pentru

MMPS cu suportul UN Women			victimele violenței sexuale privind răspunsul multidisciplinar la cazurile de violență sexuală.
	8.	Organizarea și funcționarea Serviciului și modalitățile de cooperare cu echipele multidisciplinare locale	88 de profesioniști/-te (75 de femei și 13 bărbați): echipele multidisciplinare din 12 localități din raionul Ungheni
			207 (153 femei și 54 bărbați) participanți ai echipelor multidisciplinare din raioanele Fălești, Sângerei, Telenești, Călărași, Nisporeni
	9.	Abordarea multidisciplinară a cazurilor de violență sexuală	46 reprezentanți/-te (38 femei și 8 bărbați) a instituțiilor medico-sanitare, inclusiv din Unități Primiri Urgențe și ginecologie, medici legiști din raioanele Ungheni, Nisporeni, Călărași, Fălești, Telenești și Sângerei.
	10.	Cercetarea infracțiunilor privind viața sexuală	29 de persoane (8 femei și 21 bărbați): procurori/-oare și șefii/-fele inspectoratelor de poliție din raioanele Ungheni, Fălești, Sângerei, Telenești, Călărași, Nisporeni
OIM	11.	În cadrul proiectului: <i>Reducerea vulnerabilităților la nivel comunitar la Traficul de Persoane în Republica Moldova.</i>	51 de persoane: • 8 mediatori comunitari (6 bărbați și 2 femei); • 18 reprezentanți ai autorităților locale și școlilor (7 femei și 11 bărbați); 25 de reprezentanți ai comunității Roma (15 femei și 10 bărbați), din raioanele Soroca, Otaci, Nisporeni (Vulcănești) și Glodeni

Întru consolidarea capacităților privind prevenirea și combaterea VF la nivel local, conform datelor prezentate, au fost organizate 60 sesiuni de instruire/ateliere cu implicarea a 1640 specialiști (1348 femei și 292 bărbați) din cadrul STAS-urilor și 54 sesiuni de instruire destinate prestorilor de servicii sociale specializate cu participarea a 267 specialiști, dintre care 246 femei și 21 bărbați.

Genericul evenimentelor sunt: „Violența față de copii: măsuri de identificare și protecție a copilului”, „Aspecte metodologice privind depășirea stresului, a fenomenului VF și în bază de gen în perioada de criză”, „Sporirea capacităților profesionale a actorilor antrenați în activități privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane și protecția victimelor”, „Abordarea stigmatizării, discriminării și violenței pentru împuternicirea femeilor cu dizabilități”, „Violența față de copii”, „Acordarea asistenței supraviețuitoarelor în cadrul Centrului de Justiție Familială”, „Formele de violență, dreptul împotriva violenței”, „Fenomenul violenței, consecințele sale precum și rolul creării unui loc sigur pentru sprijinirea femeilor trecute prin violență”, „Prevenirea violenței și asistență incluzivă pentru femeile în etate din Moldova”, „Violență în bază de gen în contextual crizei regionale generate de războiul din Ucraina”, etc.

Printre principalii susținători ai evenimentelor de instruire sunt UN Women, Consiliul Europei, Centrul de Drept al Femeilor, UNHCR, Misiunea OSCE în Moldova, UNFPA în parteneriat cu organizațiile neguvernamentale, etc.

În scopul conceperii și implementării unor strategii eficiente ce contribuie la egalitatea de șanse între femei și bărbați, la recunoașterea statutului și drepturile femeii în societate, în familie, Statul a inițiat **acțiuni de promovare pentru emanciparea femeilor**.

Pentru susținerea și facilitarea implicării femeilor în viața economică a societății, Guvernul a elaborat și lansat Foaia de parcurs, care conține acțiuni ce vor încuraja antreprenoriatul feminin prin îmbunătățirea accesului femeilor la finanțare și oportunități de investiții, dezvoltare de afaceri și formare profesională. Un subiect aparte ține de consolidarea și sprijinirea contribuțiilor economice a femeilor din mediul rural.

În vederea promovării liderismului feminin, pe parcursul perioadei de raportare cu suportul partenerilor au fost demarate mai multe programe anuale de împuternicire pentru participare și liderism a femeilor și în special a femeilor din grupurile subreprezentate:

Organizatori	Acțiunea	Numărul de participanți
AO „Institutum Virtutes Civilis și Fundația „Friedrich Ebert” (Programul de formare de formatoare în domeniul participării politice a femeilor)	12 Instruiri în vederea dezvoltării capacităților femeilor pentru participare în alegerile locale.	301 femei din întreaga țară (dintre care 11 femei cu dizabilități și 5 de etnie romă)
	instruiri de abilitare a femeilor de a participa în procesele decizionale la nivel local și central.	25 femei (dintre care 2 femei cu dizabilități și 1 femeie de etnie romă)
	Dezbateri publice „Contribuția femeilor în dezvoltarea comunităților”	60 femei, reprezentanți ai Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și autorități publice locale (APL) din raioanele Telenesti, Strășeni, Ialoveni, Rezina

	activități de consolidare a capacităților pentru promovarea unei politici externe.	43 femei și bărbați din sistemul diplomatic al Republica Moldova
Asociația Femeilor Antreprenoare în parteneriat cu UN Women, Consiliul Național al Tinerilor din Republica Moldova, Consiliul Norvegian al Refugiaților și OIM,	training-uri pentru consolidarea capacităților antreprenoriale cu acordarea a 19 granturi (au fost deschise start-up-uri), soft skills, scrierea planurilor de afaceri, cursuri de limba engleză, training-uri privind economia verde - elaborarea planurilor de afaceri ”verzi”	215 femei refugiate din Ucraina și persoane vulnerabile din Chișinău și raioanele adiacente

Asociația Obștească „Institutum Virtutes Civilis și Fundația „Friedrich Ebert în baza Manualului ONU de abilitare politică a femeilor și implementat (UN Women Political Leadership Manual) a elaborat un program de abilitare a femeilor pentru participare în viața politică și procesele decizionale.

În luna noiembrie 2023, Centrul de Drept al Femeilor în parteneriat cu MMPS a demarat cu suportul UN Women și susținerea financiară a Suediei implementarea Proiectului ”Susținerea eforturilor multisectoriale de prevenire a violenței împotriva femeilor, prin acordarea unor servicii cuprinzătoare de asistență supraviețuitoarelor, inclusiv prin intermediul programelor de abilitare economică.”

Proiectul se bazează pe rezultatele etapei de pilotare a programului ”Suport pentru co-crearea programelor de abilitare economică a femeilor supraviețuitoare a violenței în bază de gen” în anul 2022 și continuă să sprijine autoritățile publice, prestatorii de servicii, și alte părți interesate din 5 raioane selectate Soroca, Bălți, Hîncești, Telenești și Ștefan-Vodă în implementarea programelor de scară mică co-create la nivel local.

Printre rezultatele scontate ale proiectului sunt: îmbunătățirea implementării legislației în domeniu, îmbunătățirea politicilor publice, mecanismelor de coordonare, crearea unor programe și instrumente noi de abilitare economică a victimelor și supraviețuitoarelor violenței în bază de gen.

Activitățile proiectului contribuie realizarea acțiunii 1.5.3 din Planul de acțiuni pentru implementarea Programului național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a VF pentru anii 2023-2027.

Realizările majore pe subiectul asigurării egalității de șanse între femei și bărbați vor fi incluse într-un raport separat ce va reflecta gradul de implementare a Programului de promovare a asigurării egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2024-2027.

III PROTECȚIE

Asistența și protecția subiecților VF sunt esențiale pentru a asigura siguranța și recuperarea acestora.

Aceste măsuri implică o abordare multidimensională și include: asigurarea siguranței victimelor prin adăposturi temporare sau prin obținerea de ordine de protecție care să restricționeze contactul cu agresorul; serviciile de consiliere informațională și psihologică; asigurarea accesului la asistență juridică; asistența multiplă pentru găsirea locuinței, acces la educație și formare profesională, sprijin pentru integrarea pe piața muncii, sprijin continuu pentru a asigura independența economică și autonomia victimelor, reducând astfel dependența de agresor. Victima VF are dreptul la asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială prin acțiuni speciale medicale, psihologice, juridice și sociale.

Protejarea și asistarea victimelor VF necesită o abordare holistică și proactivă care să adreseze atât nevoile imediate, cât și pe cele pe termen lung, promovând în același timp schimbări sociale pentru a preveni violența.

Conform prevederilor Legii nr. nr.137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor victimele VF beneficiază de **măsuri de asistență** conform prevederilor cadrului normativ special și de **servicii de suport** (consiliere informațională cu privire la drepturile sale și serviciile de care pot beneficia; consiliere psihologică; asistență juridică garantată de stat; compensare financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune).

Pentru asistența și protecția victimelor VF au fost dezvoltate 9 servicii specializate cu finanțare din bugetul de stat. Servicii de asistență, consiliere informațională, psihologică și juridică sunt oferite și de prestatorii de servicii ale organizațiilor societății civile. Lista serviciilor specializate se regăsește în tabelul de mai jos:

Cu finanțare din bugetul de stat	Cu sprijinul sectorului necomercial
1) Centrul de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane din Chișinău 2) Centrul de Criză Familială „Sotis” (Bălți) 3) Centrul Maternal „Pro Familia” (Căușeni) 4) Centrul Maternal „ProFemina” (Hâncești) 5) Centrul Maternal (Cahul) 6) Centrul Maternal (Anenii Noi) 7) Centrul de Asistență și Consiliere a Victimelor VF „Ariadna” (Drochia) 8) Centrul regional pentru reabilitarea victimelor VF (Chirsova) 9) Centrul de zi regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor din mun. Bălți.	1) Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada” 2) Centrul de Drept al Femeilor (CDF); 3) Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC); 4) Asociația Promo-LEX; 5) Asociația Împotriva Violentei „Casa Marioarei”; 6) Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria”; 7) Centrul „Onoarea și Dreptul Femeilor Contemporane” (Bălți); 8) Asociația Obștească 9) Asociația Obștească „Stimul” Ocnița; 10) Centrul de Resurse pentru Tineret „Dacia” (Soroca). 11) Centrul pentru Inovații Sociale și Juridice „Женские инициативы”, Tiraspol 12) Centrul pentru Dezvoltarea și Susținerea Inițiativelor Civice „РЕЗОНАНС”, Tiraspol

Întru realizarea angajamentelor asumate prin ratificarea mai multor instrumente internaționale și naționalizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030 (țintele 5.2, 16.1) întru înființarea unor servicii de referință adecvate și ușor accesibile pentru victimele violenței sexuale, pentru a asigura examinarea medicală și medico-legală în condiții decente, precum și consiliere pentru victime în vederea abordării traumelor (art. 25 Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice) a fost lansat primul Serviciul social specializat pentru victimele violenței sexuale adulte.

Pilotarea Serviciului integrat regional pentru victimele violenței sexuale în mun. Ungheni este realizată în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 508/2023 și are drept scop asigurarea pe parcursul pilotării a intervenției complexe și prompte, centrate pe necesitățile victimei violenței sexuale, în vederea prevenirii revictimizării și/sau a retraumatizării acesteia în procesul de acordare a asistenței. Serviciul este instituit în cadrul Spitalului Raional Ungheni și sunt deservite victime ale violenței sexuale din șase raioane: Ungheni, Fălești, Sângerei, Călărași, Nisporeni și Telenești. Pe parcursul anului de raportare (octombrie-decembrie 2023) au fost examinate 4 cazuri de violență sexuală.

Întru asigurarea monitorizării și evaluării procesului de pilotare a Serviciului integrat, au fost inițiate activități de instituie a Comitetul de conducere, cu rol consultativ, în scopul cooperării intersectoriale și abordare integrată a procesului de prestare a serviciilor victimelor violenței sexuale, de analiză a problemelor și lacunelor în procesul de implementare. În calitate de membru ai Comitetului de conducere sunt reprezentanți ai MMPS, MAI, Consiliul Național de Asistență Juridică Garantată de Stat, Centrul de medicină legală.

De asemenea, pentru o interacțiune mai eficientă cu participanții programului de pilotare, vor fi create grupuri de lucru cu reprezentanți ai MMPS, UN Women, autorități/instituții de nivel național și local și organizații necomerciale. Pe platforma acestor grupuri vor fi analiza semestrial rezultatele pilotării și vor fi validate mecanismele intersectoriale de colaborare.

UNFPA sub egida Ministerul Sănătății a creat 11 Unități de asistență pentru supraviețuitorii violenței în bază de gen în cadrul Departamentelor de Primiri Urgență a spitalelor, amplasate strategic din punct de vedere geografic pe întreg teritoriul țării, în 11 instituții medicale¹:

Unitățile sunt create ca parte a implementării Programului Național privind de Prevenire și Combaterea Violenței față de femei și VF (Obiectivul 2.2/Acțiunea 2.2.15).

Scopul acestora este de a oferi asistență imediată supraviețuitorilor violenței într-un mediu prietenos și confidențial, pentru a evita revictimizarea și a asigura acces la servicii în corespundere cu prevederile Protocolul Clinic Standardizat privind Managementul Clinic al Cazurilor de Viol în vigoare la nivel național.

Unitățile de asistență pentru supraviețuitorii violenței în bază de gen activează în regim 24/7 și sunt concepute ca spații specializate pentru examinări ginecologice și acordarea îngrijirilor medicale

¹ IMSP Institutul Mamei și Copilului Chișinău; IMSP Institutul de Medicină de Urgență Chișinău; IMSP Spitalul Clinic din Bălți; IMSP Spitalul Raional din Edineț; IMSP Spitalul Raional din Cahul; IMSP Spitalul Raional din Comrat; IMSP Spitalul Raional din Căușeni; IMSP Spitalul Raional din Orhei; IMSP Spitalul Raional din Soroca; IMSP Spitalul Raional din Florești; IMSP Spitalul Raional din Hîncești.

necesare, precum și consilieri psihologică, fiind integrate strategic în cadrul Departamentului de Primiri Urgență din cadrul instituțiilor medicale. Astfel, aceste unități sunt strategic poziționate să ofere asistență vitală interdisciplinară și interacțiune/referire la alte servicii în funcție de necesitate.

Unitățile din spitale funcționează pe baza unei abordări integrate pentru asistarea supraviețuitorilor violenței în bază de gen. Această abordare se concentrează pe nevoile unice ale beneficiarilor, respectând principiile de confidențialitate și siguranță.

Cabinetul pentru examinări ginecologice și colectarea probelor medico-legale

Cabinetul pentru asistență psiho-emoțională și interacțiune cu alte servicii

În scopul prevenirii șomajului, creșterii șanselor de ocupare a victimelor VF, stimulării angajatorilor pentru încadrarea în muncă a acestui grup vulnerabil de șomeri, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) a implementat pe parcursul anului 2023 servicii și măsuri active de ocupare a forței de muncă.

Serviciile de ocupare a forței de muncă sunt destinate persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și sunt servicii prin care se asigură conexiunea dintre cererea și oferta de muncă, la nivel local și național, în scopul promovării și sprijinirii ocupării forței de muncă. ANOFM prestează următoarele servicii de ocupare a forței de muncă: informarea privind piața muncii; ghidarea în carieră; intermedierea muncii; servicii de preconcediere; reabilitarea profesională a persoanelor cu dizabilități; angajarea asistată; identificarea tinerilor NEET.

Măsurile active de ocupare a forței de muncă se adresează șomerilor și angajatorilor și sunt acordate în scopul creșterii șanselor de ocupare a forței de muncă, fie prin crearea de noi locuri de muncă, fie prin înlesnirea accesului la locurile de muncă vacante. Pentru realizarea scopului, ANOFM, prin intermediul Structurilor teritoriale de ocuparea forței de muncă (STOFM), implementează următoarele măsuri active de ocupare a forței de muncă: formarea profesională: cursuri de calificare, recalificare, perfecționare și specializare; instruirea la locul de muncă în cadrul unității; stagii profesionale; certificarea cunoștințelor și a competențelor dobândite în contexte de educație nonformală și informală; subvenționarea locurilor de muncă; suportul pentru crearea sau adaptarea locului de muncă: subvenții acordate pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilități; consultanța, asistența și sprijinirea inițierii unei afaceri; susținerea proiectelor de inițiative locale; stimularea mobilității forței de muncă.

Pe parcursul anului 2023, în rapoartele de monitorizare gestionate de ANOFM, au fost identificați 6 șomeri înregistrați de STOFM, victime ale VF. 2 din acești șomeri au fost înregistrați la STOFM Ungheni, câte 1 la STOFM Bălți, Căușeni, Glodeni și Soroca.

De asemenea, șomerii înregistrați din categoria victimelor VF au participat pe parcursul anului 2023 la seminare informative organizate de către STOFM, la Târguri ale locurilor de muncă, la alte activități în scop de informare.

Întru reabilitarea comportamentului violent al agresorilor, în Republica Moldova activează Centrul de Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiali din or. Drochia, fiind primul centru pilot destinat pentru dezvoltarea serviciilor de reabilitare a agresorilor familiali care și-a început activitatea în anul 2012. Centrul își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 496/2014 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Centrului de Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiali și standardelor minime de calitate.

Centrul oferă servicii de asistență și consiliere individuală, cum ar fi: consiliere psihologică, socială și juridică, servicii de asistență și consiliere în grup ce presupune ședințe de instruire conform programului DULUTH. Serviciile prestate sunt gratuite cu program de zi, unde agresorul, pe o perioadă de la 4 până la 6 luni, se prezintă la 2 ședințe săptămânal. În perioada anului de raportare 96 de agresori familiali au participat la programe de reabilitare și consiliere, dintre care 7 femei și 89 bărbați

Cu referire la asistența specializată pentru copiii victime sau potențialele victime ai infracțiunilor este realizată prin intermediul Centrul de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane mun. Chișinău (CAP), Centrul regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor mun. Bălți (Barnahus) și Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru copii, care sunt prestatori de servicii specializate la nivel național.

De asemenea, informăm că Planul de acțiuni pentru implementarea Programul Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 include acțiunea 42: Dezvoltarea și asigurarea funcționalității centrelor regionale de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor (Nord, Centru, Sud).

Necâtând la faptul că termenul de realizare, aprobat pentru această acțiune, este 2026, MMPS a întreprins acțiunile necesare pentru a urgenta realizarea acțiunii date, aceasta fiind una din prioritățile Ministerului.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 708/2019 a fost aprobat Regulamentul-cadru cu privire la organizarea și funcționarea Centrului regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor și a Standardelor minime de calitate, iar în luna februarie 2022 a fost deschis primul Centru regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor Nord, cu amplasarea în mun. Bălți, care prestează Serviciul de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor – de tip Barnahus - un serviciu de specializare înaltă creat pentru a acorda copiilor victime/martori ai infracțiunilor asistență psihologică, juridică, medicală și socială sub același acoperiș prin intervenții imediate, coordonate și profesioniste. La solicitare, în cadrul Centrului sunt acordate următoarele tipuri de servicii de asistență specializată: audiere în condiții speciale; examinare medico-legală; evaluare psihologică.

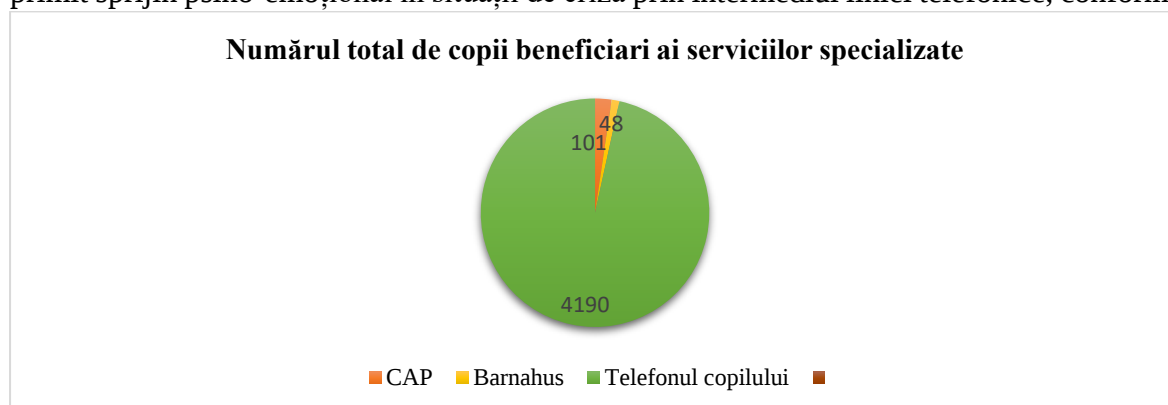
În prezent, Ministerul în colaborare cu partenerii săi întreprinde măsurile necesare pentru dezvoltarea serviciului de asistență integrată a copiilor-victime/martori ai infracțiunilor în zona Centru și Sud.

Astfel, pentru Centrul regional sud a fost identificat terenul pentru dezvoltarea Centrului, inclusiv și sursele financiare necesare (cu contribuția partenerilor de dezvoltare) în scopul dezvoltării Centrului de tip Barnahus în regiunea sud (mun. Cahul), iar în prezent se desfășoară dezvoltarea Centrului.

La nivel național, funcționează Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru copii (Telefonul Copilului) ce oferă servicii gratuite prin intermediul numărului național unic 116 111 atribuit de către Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației a Republicii Moldova, prin chat-ul disponibil:

1. pagina web <https://telefonulcopilului.md/>,
2. skype: TelefonulcopiluluiMoldova116111,
3. poșta electronică telefonul.copilului@social.gov.md.

Pe parcursul perioadei de raportare, 149 de copii victime/martori ai violenței au beneficiat de servicii de zi și de plasament acordate de către prestatorii de servicii sociale și 4190 de copii au primit sprijin psiho-emoțional în situații de criză prin intermediul liniei telefonice, conform figurei:

Protecția victimei VF are loc prin aplicarea măsurilor de protecție emise de instanța judecătorească în decurs de 24 de ore urmare a cererii depuse de către victima VF. În caz de imposibilitate a depunerii cererii de către victimă din motive de sănătate, vârstă, din alte motive întemeiate, la solicitarea victimei cererea poate fi depusă în interesele acesteia și de către organul de asistență socială. Cererea privind aplicarea măsurilor de protecție în interesele copilului sau ale persoanei în privința căreia a fost instituită o măsură de ocrotire poate fi depusă de autoritatea tutelară.

În temeiul art. 278⁴ al Codului procedurii penale al Republicii Moldova, pe parcursul anului de raportare, de către Structurile teritoriale de asistență socială, structurile responsabile de asistență socială și protecția drepturilor copilului din municipiul Chișinău și din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, au fost depuse 30 de cereri .

În scopul **colectării datelor statistice relevante dezagregate privind cazurile de violență** prin Ordinul Ministrului al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 53/2019 a fost aprobat Formularul statistic anual nr. 9 „Violența în Familie”. Completarea formularului menționat se realizează de către specialistul desemnat din cadrul STAS, în baza datelor înregistrate de către asistenții sociali comunitari (ASC) și prestatorii de servicii specializate publici și privați.

Analiza indicatorilor menționați în formulat va fi reflectată în Raportul statistic anual „Violența în Familie” care deservește drept sursă de analiză a particularitățile fenomenului VF la nivel local, teritorial și național, de a cunoaște capacitățile sistemului de asistență socială privind identificarea, înregistrarea, documentarea și intervenția sectorială în cazurile de violență în familie, cât și pentru a dezvolta și promova politici eficiente de prevenire și a combatere a fenomenului VF.

Întru colectarea datelor statistice pentru anul 2023, în cadrul Proiectului EVOLVE4GE: *Accelerarea egalității de gen asigurând abilitarea femeilor prin oportunități economice, combaterea violenței și guvernare sensibilă la gen* finanțat de Uniunea Europeană, cu sprijinul UN Women Moldova și cu suportul UNHCR, formularul a fost digitalizat. Indicatorii din Formular au fost completați cu date suplimentare în contextul realizării multiplelor măsuri adresate refugiaților din Ucraina, fiind adaptat reformei în domeniul asistenței sociale „Restart”.

Conform informației prezentate, au fost realizate următoarele intervenții în cazurile de VF:

Intervenții specifice realizate	ASC	Prestatori de servicii
Numărul total de cazuri de violență în familie sesizate și/sau referite pe parcursul anului 2023, din ele	3082	1112
sesizări de la victime	283	522
sesizări de la membrii de familie	65	79
autosesizări	35	30
sesizări de la organele de poliție	2598	127
sesizări de la specialiști din domeniul medical	21	8
sesizări de la specialiștii din domeniul educației	40	0
sesizări de la autoritatea tutelară	5	47
sesizări de la organizații neguvernamentale	22	251
sesizări din partea altor persoane care dețin informații despre pericol iminent de săvârșire a unor acte de violență sau despre săvârșirea lor	14	48
Numărul total de cazuri confirmate înregistrate în Registrul de evidență a cazurilor de violență în familie pe parcursul anului 2023	2515	1084
<i>din ele primare (prima dată) (Total)</i>	<i>1776</i>	<i>977</i>
dintre cele primare, doar victime adulte	1297	374
dintre cele primare, doar victime adulți cu copii	479	603
<i>din ele repetate (total)</i>	<i>740</i>	<i>107</i>
dintre cele repetate, doar victime adulte	563	69
dintre cele repetat, doar victime adulți cu copii	177	38

În acest sens, STAS, ASC și prestatorii de servicii sociale publici și privați au oferit asistență socială victimelor VF, după cum urmează:

Asistența oferită de către Prestatorii de servicii	Nr. total	Asistența oferită de care STAS/ASC	Nr. total
plasament	175	suport monetar	50

servicii de zi	504	asistent personal	8
servicii psihologice	376	serviciul de sprijin pentru familiile cu copii	243
servicii juridice	443		
facilitarea pentru angajarea în câmpul muncii	93		
asistență medicală	260		

Servicii sociale acordate în vederea asistării victimelor VF în rândul refugiaților, dintre care:

Servicii sociale acordate de Prestatorii de servicii	Nr. total	Servicii sociale acordate de STAS/ASC	Nr. total
plasament	55	echipa mobilă	3
servicii de zi	68	asistență personală	3
		procurări de inventar	113
alte servicii	alimentație, oferirea pachetului igienic, asistență în legalizarea statutului de ședere legală pe teritoriul RM, asistență în documentare, scolarizare, obținerea suportului financiar oferit de ONU, asistență de reintegrare post- centru, asistență telefonică-juridică, psihologică, sprijin familial pentru familii cu copii, consiliere psihologică, ajutor social		

Datele prezentate sunt preliminare, formularul este în proces de definitivare a informației completate.

În a doua jumătate a anului 2023, a fost inițiată elaborarea studiului privind Cartografierea serviciilor și capacităților pentru a răspunde la violența în bază de gen în Republica Moldova. Acțiunea a fost susținută de UNFPA și UNHCR și realizată prin intermediul Gender-Centru și SOCIOPOLIS Consultanță SRL. Rezultatele au fost prezentate în cadrul atelierului desfășurat la data de 28 noiembrie cu participarea online și offline a reprezentanților instituțiilor publice, partenerii de dezvoltare și organizațiilor comerciale cu competențe în domeniul prevenirii și combaterii VF.

Elaborarea studiului de cartografiere a serviciilor specializate pentru asistența victimelor violenței față de femei și VF este o măsură planificată în Planul de acțiuni de implementare a Programului național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a VF pentru anii 2023-2027. Studiul ce oferă o imagine de ansamblu cu privire la serviciile existente la nivel național pentru victimele violenței în bază de gen, iar constatările acestuia vor contribui la determinarea priorităților pentru îmbunătățirea răspunsului coordonat la violența împotriva femeilor și VF și dezvoltarea conceptului sistemului integrat de servicii sociale adresate victimelor violenței față de femei și VF.

Studiul vine cu o serie de sugestii pentru îmbunătățirea serviciilor pentru supraviețuitoarele victimelor VF și victimelor violenței în baza de gen, printre cele mai importante:

- analiza posibilității de acordare pentru o anumită perioadă a unei locuințe sociale;
- susținerea în inițierea unor activități generatoare de venit;

- stabilirea unui mediator pentru supraviețuitoarele violenței, după exemplul mediatorilor culturali din comunitățile rome;
- dezvoltarea serviciilor de asistență juridică specializată pentru instanțele de judecată;
- încadrarea copiilor în grupe creșe sau grădinițe pentru facilitarea procesului de încadrare în câmpul muncii a victimelor violenței.

III.POLITICI INTEGRATE

Urmarea a ratificării Convenției de la Istanbul, în vigoare din 1 mai 2022, Guvernul și-a asumat angajamentul de aliniere a cadrului normativ și a practicilor în domeniu de prevenire și combatere a violenței față de femei și a VF.

MMPS în calitate sa de organ central de specialitate abilitat cu funcții de elaborare și de promovare a politicilor de prevenire și de combatere a VF, de asistență socială a victimelor și agresorilor a elaborat al doilea document strategic *Programul național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a VF pentru anii 2023-2027*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 332/2023.

Programul dat conține un set de politici publice care sunt orientate spre eficientizarea implementării prevederilor Legii nr. 45/2007 privind prevenirea și combaterea VF, Convenției de la Istanbul și Convenția ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, cât și îndeplinirea angajamentelor formulate în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, un set de politici publice care reflectă prioritățile de aderare ale Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Programul este un apel la acțiune pentru toți de a conlucra în următorii 5 ani pentru a realiza viziunea ancorată pe cei 4 piloni: prevenirea; protecția și asistența victimelor; urmărirea în justiție și atragerea la răspundere a agresorilor; cooperarea multisectorială prin politici integrate și colectarea datelor.

Programul își propune atingerea următoarelor obiective generale:

1. Femeile și bărbații din Republica Moldova și autoritățile responsabile adoptă toleranța zero față de toate formele de violență față de femei și violență în familie.
2. Consolidarea mecanismului de protecție și asistență pentru victimele violenței față de femei și ale VF prin abordarea multidimensională, conform prevederilor Convenției de la Istanbul.
3. Sistemul de justiție asigură investigarea, urmărirea efectivă și judecarea tuturor formelor de violență față de femei și violență în familie cu atragerea la răspundere și reeducarea agresorilor.
4. Autoritățile publice în parteneriat cu societatea civilă implementează politici cuprinzătoare de prevenire și combatere a violenței față de femei și VF asigurând o bună coordonare și monitorizare.

Totodată, în contextul unei egalități și echități veritabile între femei și bărbați, fete și băieți MMPS a elaborat Programul de Promovare și Asigurare a Egalității între Femei și Bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr.203/2023.

Programul este ancorat în perspectiva creșterii semnificative a nivelului egalității de gen menționate în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, pe 6 arii de intervenție specifice (sănătatea, educația, piața muncii, activitatea de antreprenoriat, protecția socială și dezvoltarea locală), care presupune un cadru de rezultate orientate spre creșterea numărului de inițiative de integrare a dimensiunii de gen, creșterea numărului de beneficiari locali care promovează egalitatea dintre femei și bărbați, îmbunătățirea și extinderea unor categorii de servicii de asistență socială, consolidarea capacităților în domeniul drepturilor omului, împuternicirea femeilor subreprezentate de a fi parte a procesului decizional, sporirea rolului bărbaților în promovarea egalității de gen.

În procesul de elaborare a Planului de acțiuni de implementare a Programului prenotat, au fost luate în considerație recomandările finale ale Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor pe marginea celui de-al șaselea raport național periodic asupra gradului de implementare a Convenției asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW) din 2020 și recomandările Grupului de experți pentru acțiunea împotriva violenței față de femei și a VF (GREVIO) nr. 1 privind dimensiunea digitală a violenței împotriva femeilor.

Drept răspuns la necesitatea aplicării prevederilor Convenției de la Istanbul, prin Legea nr.250/2023 au fost operate modificări la Legea nr.45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea VF, inclusiv privind crearea Agenției Naționale de Prevenire și Combatere a Violenței Împotriva Femeii și VF, în calitate de autoritate administrativă centrală în subordinea Guvernului, care să asigure implementarea măsurilor de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor, dar și să monitorizeze și evalueze acțiunile întreprinse, precum și de raportare pe plan național și internațional în domeniu.

În acest context a fost elaborat și aprobat prin Hotărârea Guvern nr.926/2023 Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Prevenire și Combatere a Violenței Împotriva Femeilor și VF (ANPCV).

Contextual, a fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului privind instituirea Consiliului Național Coordonator în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și VF (Consiliul coordonator).

Consiliul coordonator este un organ intersectorial care își desfășoară activitatea pe lângă ANPCV, în conformitate cu prevederile Legii nr.45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea VF, în vederea asigurării colaborării dintre autoritățile și structurile organizaționale cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și a VF, precum și cooperării acestora cu organizațiile necomerciale și cu partenerii străini.

Consiliul Național Coordonator servește ca platformă pentru dezbateri și decizii intersectoriale în procesul de implementare, la nivel național, teritorial și local, a actelor normative și documentelor de politicilor în domeniul de prevenire și combatere a tuturor formelor de violență asupra femeilor și a VF.

De asemenea, prin Hotărârea de Guvern 256/2023 au fost operate modificări la Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea VF care prevăd instituirea funcției de specialist în domeniul prevenirii și combaterii VF și al reabilitării victimelor infracțiunilor, începând cu 1 ianuarie 2024, în cadrul agențiilor teritoriale de asistență socială și structurilor teritoriale de asistență socială a fost.

Sarcinile de bază ale acestor specialiști constau în oferirea suportului metodologic în implementarea politicilor și programelor în domeniul prevenirii VF și reabilitării victimelor infracțiunilor (VI), asigurarea funcționalității serviciilor sociale destinate victimelor VF și reabilitării victimelor infracțiunilor, coordonarea aplicării mecanismului de referire și coordonarea colaborării intersectoriale în asistența subiecților VF, cooperarea cu actorii comunitari în vederea asigurării abordării multidisciplinare în procesul de identificare, asistență și post-intervenție a situațiilor specifice domeniului de VF și reabilitare a VI, oferirea asistenței necesare victimelor VF și victimelor infracțiunilor, etc.

Contextual celor invocate la subiectul mecanisme instituționale, este cazul să reiterăm că MMPS este responsabil de elaborarea, promovarea și realizarea politicilor în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor. Astfel, MMPS cooperează cu administrația publică centrală și locală, reprezentanții societății civile pentru implementarea cadrului normativ în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor, prin schimb de informații și de experți, prin activități comune de cercetare și identificare a victimelor infracțiunilor, de acordare a serviciilor de suport pentru reabilitarea acestora, prin specializarea și instruirea personalului, prin realizarea unor inițiative social-economice, a unor campanii de informare în vederea popularizării serviciilor de suport și a condițiilor de acordare a acestora, precum și prin alte activități în domeniul respectiv.

În vederea îmbunătățirii prevederilor normative cu privire la prestarea servicii de asistență și protecție victimelor VF prin prisma alinierii la standardele internaționale și la cerințele Convenției de la Istanbul, MMPS în anul 2023 a inițiat proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea Serviciului social de reabilitare a victimelor VF și a Standardelor minime de calitate. Proiectul se află în procedură de avizare. Modificările înaintate derivă din sugestiile și recomandările colectate de la specialiștii centrelor de reabilitare pentru victimele VF în procesul efectuării *"Analizei rapide pentru îmbunătățirea reglementării serviciilor adresate victimelor VF"* realizate cu suportul UN Women. Astfel, modificările inițiate vor face față provocărilor în procesul de administrare, dar și în asigurarea calității serviciilor pentru victime, inclusiv prin prisma Convenției de la Istanbul.

Alinierea cadrului normativ privind prestarea serviciilor sociale oferite victimelor VF la standardele internaționale, la bunele practici și la lecțiile învățate privind aplicarea standardelor minime de calitate, se încadrează în Obiectivul general 2 al *Planului de Acțiuni de implementare a Programului național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a VF pentru anii 2023-2027*. Normele reconsiderate vor asigura consolidarea mecanismului de protecție și asistență pentru victimele VF prin o abordare multidisciplinară și integrată, fapt ce va contribui la o protecție sporită a acestor categorii de beneficiari de servicii sociale.

Aprobarea Regulamentului va duce la o mai mare responsabilitate a instituțiilor și organizațiilor care gestionează serviciile/centrele de reabilitare, inclusiv va reitera rolul major al organului teritorial de asistență socială. Contextual, se urmărește fortificarea colaborării între diferitele autorități/organizații în furnizarea de servicii pentru victimele VF și în valorificarea mecanismului național de referire a acestora.

Regulamentul-cadru și Standardele minime de calitate vor defini criterii stricte pentru centrele de de

plasament, inclusiv condiții de siguranță și protecție pentru victimele VF. Prin oferirea de servicii mai eficiente și prin abordarea mai corespunzătoare a problemei VF, se poate spera la o reducere a cazurilor de violență și la o îmbunătățire a situației victimelor.

În anul 2023 cu suportul UNFPA a fost inițiată activitatea de conceptualizare a serviciilor integrate, iar în vederea dezvoltării conceptului de servicii pentru agresori cu acoperire națională și a standardelor de calitate în corespundere cu standardele europene cu suportul UNFPA a fost inițiată elaborarea unui studiu de analiză a serviciilor existente pentru agresori.

Anterior acestei inițiative, în anul 2023 MMPS în colaborare cu UNFPA a organizat 2 ședințe de lucru cu participarea reprezentanților MAI, Inspectoratul General al Poliției, Ministerul Justiției, INP, INJ, ANP, MEC și prestatorilor de servicii în scopul elaborării unei viziuni strategice privind dezvoltarea serviciilor/programelor de reducere a comportamentului violent în rândul agresorilor familiari și a infractorilor sexuali. Drept urmare, MMPS a elaborat o analiză cu privire la sistemul interdisciplinar al serviciilor/ programelor adresate agresorilor familiari și agresorilor violenței sexuale.

IV. CONCLUZII

Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea VF este un element forte în reglementarea domeniului asistenței sociale. Implementarea acestei legi a adus progrese semnificative nu doar în organizarea și acordarea serviciilor de asistență socială, stabilind un cadru legal clar și norme specifice pentru protecția diferitelor categorii de persoane vulnerabile.

De la intrarea în vigoare, legea a contribuit la îmbunătățirea accesului la servicii sociale, la consolidarea rețelelor de asistență socială și la promovarea standardelor de calitate în serviciile oferite. A reușit să sensibilizeze societatea cu privire la importanța protecției sociale și a contribuit la dezvoltarea unui răspuns național integrat.

Legea nr. 45/2007 a marcat un progres semnificativ în domeniul asistenței sociale, dar necesită adaptări și îmbunătățiri continue pentru a asigura o aplicare eficientă și pentru a răspunde eficace la nevoile societății actuale. Printre provocările semnificative în procesul de oferirea a asistenței sociale sunt:

- Insuficiența resurselor financiare;
- Fluctuația și insuficiența resurselor umane;
- Lipsa programelor uniforme de instruire (cu acoperire națională), inclusiv sub aspect de identificare a nevoilor victimelor, dar și a riscurilor asociate VF;
- Neacoperirea geografică națională a serviciilor specializate adresate victimelor VF care ar asigura accesibilitate victimelor, în raza locului de trai;
- Lipsa programelor de reintegrare/asistență de lungă durată a victimelor VF;
- Colectarea fragmentară și neuniformă a datelor statistice administrative pe domeniul de referință;

În calitate de **recomandări de ordin general** menționăm următoarele:

1) Alocarea de resurse financiare suplimentare pentru a asigura servicii de asistență socială de calitate, pentru a dezvolta infrastructura necesară și pentru a răspunde nevoilor comunităților.

2) Investiții în formarea profesională a asistenților sociali comunitari și a altor profesioniști din domeniu.

3) Monitorizarea performanței serviciilor de asistență socială, prin evaluări periodice și identificarea necesităților de îmbunătățire. Implicarea beneficiarilor de servicii (victime) în procesul evaluare a serviciilor vor asigura că acestea răspund nevoilor reale.

4) Îmbunătățirea cooperării între diferite sectoare (sănătate, educație, justiție) și instituții, atât la nivel național, cât și local, pentru a oferi o abordare integrată și eficientă a serviciilor de asistență socială.

5) Eficientizarea proceselor prin digitalizare (elaborarea sistemului electronic intersectorial privind evidența cazurilor de violență împotriva față de femei și violență în familie).

6) Oferirea serviciilor mai accesibile și personalizate. E primordial de asigurat că serviciile sunt ușor accesibile pentru toate categoriile de populație, inclusiv pentru cele mai marginalizate și vulnerabile grupuri.

7) Realizarea prevenției sub toate aspectele acesteia.

8) Consolidarea sistemului de protecție socială la nivel național.

9) Dezvoltarea serviciilor specializate de rehabilitare a agresorilor familiari cu acoperire geografică națională.

10) Asigurarea implementării Programului Național de Prevenirea și Combaterea Violentei față de Femei și VF pentru anii 2023-2027 și Programului Național de Promovare și Asigurare a Egalității între Femei și Bărbați pentru anii 2023-2027.

11) Îmbunătățirea cooperării cu sectorul societății civile.

În cele ce urmează, ca **direcție specifică** este esențială:

- continuarea evaluării impactului legislației și ajustarea normelor și procedurilor operaționale de intervenție;
- integrarea mai eficientă a serviciilor sociale;
- elaborarea setului de măsuri pentru implementarea recomandărilor GREVIO;
- asigurarea implementării Programului Național Antiviolență.
- asigurarea aplicării mecanismului intersectorial de intervenție în cazurile de VF aprobat prin Ordinul Comun nr. 48/298/610/162/5 din 22.06.2022 cu scopul de a asigura aplicarea măsurilor de protecție pentru VF, inclusiv referirea către oficiul teritorial al CNAJGS.
- Ajustarea cadrului normativ ce reglementează totalitatea serviciilor de îngrijire în mediul familial, atât pentru adulți, cât și pentru copii, prin includerea instrumentelor de evaluare a riscului de comitere a actelor de violență în procesul de numire a asistentului personal.

Pentru anul 2024, MMPS reiterează următoarele priorități axate pe:

- 1) Sistemul de instruire pentru dezvoltării abilităților specialiștilor din domeniul violenței în bază de gen.
- 2) Metodologia de evaluare a echipelor multidisciplinare.
- 3) Planul de investiții în serviciile adresate victimelor împotriva femeilor, dar și subiecților VF.

- 4) Managementul de caz specifica situațiilor de violență în bază de gen și uniformizarea procedurilor operaționale.
- 5) Modelul-pilot de prevenire.

Subsidiar, MMPS se va orienta spre implementarea angajamentelor asumate în Planului național de acțiuni privind realizarea criteriilor de aderare ale Republicii Moldova la Uniunea Europeană și privind implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru anii 2023 – 2027 (PNAA) prin transpunerea Directivelor UE în legislația națională.

Str. Vasile Alecsandri, 1 MD-2009,
mun. Chişinău,
e-mail secretariat@social.gov.md
www.social.gov.md